

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobce **M. S.**, zastoupeného Mgr. Karlem Hnilicou, advokátem se sídlem Praha 2, Lublaňská 6/55, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 1292/25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 9. 2020, č. j. 41 Ad 16/2019 - 46,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se domáhal žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušení rozhodnutí žalované ze dne 23. 7. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své „rozhodnutí č. II“ ze dne 24. 6. 2019, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“ nebo „rozhodnutí č. II“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná podle § 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „organizační zákon“), rozhodla tak, že celý doplatek starobního důchodu ve výši 383 668 Kč, který žalobci vznikl za období od 27. 7. 2014 do 13. 7. 2019 (a byl mu přiznán „rozhodnutím č. I“

– viz odst. [3] dále), bude použit na úhradu splatného dluhu na pojistném nebo penále v celkové výši 2 773 644 Kč osoby samostatně výdělečně činné, které by tento doplatek náležel (tedy žalobce).

[2] Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu shora uvedeným rozsudkem zamítl. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud nejprve upozornil, že s ohledem na zásadu koncentrace řízení, zakotvenou v § 71 odst. 2 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), nemohl přihlížet k žalobním bodům, které žalobce poprvé vznesl až dne 25. 8. 2020 při soudním jednání (tj. až po uplynutí lhůty k podání žaloby). Nezabýval se tedy námitkou, dle které z obsahu správního spisu není zřejmé, na jaký konkrétní dluh byla částka doplatku důchodu použita, a že ve správním spisu není založen titul, na základě kterého tento konkrétní dluh vznikl, přičemž tento titul není uveden ani v prvostupňovém rozhodnutí žalované, ani v napadeném rozhodnutí; to dle názoru žalobce zakládalo jejich nepřezkoumatelnost. Žalobcem namítaná nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí nebránila dle názoru krajského soudu jeho přezkumu v mezích včas uplatněných žalobních bodů; proto se jí nemohl zabývat ani z úřední povinnosti.

[3] Krajský soud se dále zabýval námitkou, dle které se § 115a organizačního zákona, jež nabyl účinnosti dne 1. 2. 2018, neměl aplikovat na doplatek důchodu vzniklý za období před účinností tohoto ustanovení. K tomu uvedl, že ačkoliv žalobci vznikl doplatek na starobním důchodu za období od 27. 7. 2014 do 13. 7. 2019, tedy z části i před nabytím účinnosti § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona, žalovaná o žádosti žalobce o starobní důchod rozhodla (a doplatek důchodu vypočetla) až „rozhodnutím č. I“ ze dne 24. 6. 2019, č. j. X, tedy již za účinnosti aplikovaného § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona. K tomuto dni byl důchod vyčíslen a přiznán; žalovaná tedy správně postupem podle § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona použila vzniklý doplatek důchodu na úhradu žalobcova dluhu na pojistném nebo penále, přičemž existenci tohoto dluhu žalobce nespороval. To, že část jednotlivých dávek (v souhrnu tvořících zpětně vypočtený úhrnný doplatek důchodu) žalobci náležela za období před nabytím účinnosti předmětného ustanovení, je irelevantní. Podstatné je, kdy bylo vydáno rozhodnutí o přiznání starobního důchodu vyčísľující doplatek a od kdy žalovaná tímto doplatkem (který ze své úhrnné povahy není pravidelnou měsíční dávkou) disponovala. V posuzovaném případě se nejedná o nepřipustnou retroaktivitu; žalobce podal žádost o starobní důchod dne 10. 4. 2019 a nic mu nebránilo v tom, aby zvolil jiné datum, od kterého požadoval přiznání starobního důchodu.

[4] Důvodnou neshledal krajský soud ani žalobní námitku, dle které měla být v případě aplikace § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona u každé jednotlivé dávky důchodu respektována ustanovení o minimální nezabavitelné částce. Dle krajského soudu je třeba rozlišovat mezi jednotlivými měsíčními dávkami důchodu a úhrnnou částkou doplatku důchodu. Institut nezabavitelné částky, zakotvený v § 278 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), se vztahuje toliko na měsíčně vyplácené dávky důchodu, nikoli na úhrnnou část doplatku důchodu; smyslem nezabavitelné částky je zaručení minimálních měsíčních prostředků pobíratele důchodu na uspokojení jeho základních životních potřeb na daný měsíc. Z logiky věci se tak tato ochrana nevztahuje na započtení úhrnného doplatku důchodu za předcházející období ve smyslu § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona. Žalobcem zmiňovaný nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. IV. ÚS 121/16,

pokračování

a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 2 Afs 80/2011 - 60, nejsou na posuzovanou věc přílehlavé. Ve vztahu k doplatku důchodu totiž není na místě poskytnout jeho beneficentovi analogicky stejnou ochranu jako v případě, kdy se na bankovním účtu povinného nahromadily jednotlivé splátky důchodu. Nahromaděné jednotlivé splátky důchodu totiž byly vypláceny zvlášť a na každou z nich musí být aplikováno pravidlo o nezabavitelné částce, zatímco doplatek důchodu představuje jeden celek a jeho smyslem není průběžně pokrývat základní životní potřeby svého adresáta.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatel nejprve namítl, že se měl krajský soud tvrzenou nepřezkoumatelností správních rozhodnutí z důvodu absence konkrétního popisu dluhu, na který měl být doplatek důchodu použit, zabývat z úřední povinnosti. Dále namítl, že krajský soud nesprávně posoudil otázku aplikace § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona na doplatek důchodu za období před 1. 2. 2018; stěžovatel i nadále trvá na tom, že na toto období nelze předmětné ustanovení aplikovat. Krajský soud dle stěžovatele rovněž nesprávně posoudil otázku použití institutu nezabavitelné částky ve smyslu § 278 o. s. ř. při aplikaci § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona. Závěr krajského soudu, dle kterého institut nezabavitelné částky ve smyslu § 278 o. s. ř. nelze při výplatě doplatku starobního důchodu použít, není správný. Právní základ dávek starobního důchodu je totiž shodný; i doplatek starobního důchodu je souhrnem měsíčních dávek starobního důchodu, které pouze nebyly fyzicky vypláceny. Rozdíl mezi jednotlivými měsíčními dávkami důchodu a mezi úhrnnou částkou doplatku důchodu krajský soud nijak nevysvětlil. *Zabavením* celého doplatku důchodu, skládajícího se z jednotlivých měsíčních nevyplacených dávek důchodu, bylo porušeno základní právo stěžovatele na garantované životní minimum. Stěžovatel zamýšlel odkazy na rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 121/16, a sp. zn. 2 Afs 80/2011, pouze poukázat na skutečnost, že v těchto případech se u postiženého rovněž hromadily měsíční dávky starobního důchodu, aniž by je spotřebovával. Pokud se tedy stěžovatelovy měsíční dávky hromadily (byť ne na účtu stěžovatele, ale na účtu žalované), pak měl být institut nezabavitelné částky v rámci principu rovného zacházení a nediskriminace rovněž aplikován. Stěžovatel konečně uvedl, že nevyužití institutu nezabavitelné částky při postižení starobního důchodu není zákonem výslovně upraveno. Toto nevyužití jde proti principu legitimního očekávání a popírá rovněž princip přiměřenosti.

[6] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na své vyjádření k žalobě. Dodala, že § 115a organizačního zákona neobsahuje žádné limity v otázce zabavitelných či nezabavitelných částek, neboť jeho hlavním účelem je provést započtení dlužných částek na pojistném či penále s doplatkem na důchodu. Nejedná se tedy o výkon rozhodnutí, v rámci něhož by se uplatnil institut nezabavitelné výše, ale o započtení pohledávek. Proto nelze přisvědčit námitkám na ponechání nezabavitelné výše důchodu. Cílem zákonodárce byla snaha alespoň částečné návratnosti nevymahatelných dluhů pojištěnců, vyhýbajících se zákonným povinností vyplývajícím pro ně z titulu výkonu činnosti osoby samostatně výdělečně činné.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní

uvedených (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou, dle které krajský soud pochybil tím, že se z moci úřední nevypořádal s namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí žalované z důvodu absence konkrétního popisu dluhu, na který měl být doplatek důchodu použit.

[10] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že řízení ve správním soudnictví je ovládáno přísnou dispoziční zásadou, která se projevuje mimo jiné tím, že je soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu oprávněn (a povinen) přezkoumávat napadené výroky správního rozhodnutí jen v mezích žalobních bodů [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., § 75 odst. 2 s. ř. s.]. Od žalobce, který vymezuje hranice soudního přezkumu, se tedy oprávněně žádá odpovídající procesní zodpovědnost. Soud za něj nesmí nahrazovat jeho projev vůle a vyhledávat případné vady napadeného správního rozhodnutí. Takovým postupem by soud přestal být nestranným arbitrem sporu, ale přebíral by funkci žalobcova advokáta (viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78; rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Soudní řád správní předpokládá zrušení napadeného správního rozhodnutí z moci úřední, tedy i bez návrhu, v případě nicotnosti takového rozhodnutí (§ 76 odst. 2 s. ř. s.). Judikatura Nejvyššího správního soudu nad rámec uvedeného ustanovení dovodila, že správní soud *ex officio* zohlední i případnou nepřezkoumatelnost rozhodnutí [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], neboť nepřezkoumatelnost z povahy věci zpravidla brání věcnému přezkumu a posouzení důvodnosti žalobních námitek (viz usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 15. 1. 2008, č. j. 2 As 34/2006 - 73). Na § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. ovšem nelze pohlížet jako na automatickou výjimku z dispoziční zásady; k vadám uvedeným v tomto ustanovení soud nepřihlíží z moci úřední vždy, ale jen v případech, kdy rozhodnutí není schopno přezkumu v intencích žalobních námitek. Jinými slovy řečeno, krajský soud je oprávněn (a povinen) zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení, které nebyly žalobcem namítány (včetně nepřezkoumatelnosti), pouze pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů. Vady musí být takového charakteru, že vylučují jiný postup a rozhodnutí soudu než zrušení rozhodnutí bez ohledu na žalobní námitky (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84).

[11] S ohledem na shora uvedené mohl (a měl) krajský soud zrušit napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost, aniž by tato vada byla stěžovatelem včas výslovně namítána, pouze pokud by napadené rozhodnutí nebylo možné přezkoumat z hlediska (včas uplatněných) žalobních námitek. Taková situace ale v projednávané věci nenastala. Stěžovatel v žalobě uplatnil pouze dvě námitky striktně právního charakteru; jednak rozporoval možnost aplikace § 115a organizačního zákona na doplatek důchodu za období před 1. 2. 2018, jednak namítal nerespektování institutu nezabavitelné částky ze strany žalované. Důvodnost těchto námitek přitom bylo možné bez dalšího posoudit na podkladě napadeného rozhodnutí, ze kterého se zcela srozumitelným způsobem podává, z jakých důvodů žalovaná na celý doplatek důchodu dotčený § 115a odst. 1 písm. c) organizačního

pokračování

zákona aplikovala, ale i z jakých důvodů ve věci nevyužila institutu nezabavitelné částky ve smyslu § 278 o. s. ř. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že nebylo povinností soudu zabývat se existencí zmiňovaných deficitů napadeného rozhodnutí, neboť i bez této úvahy byl schopen posoudit důvodnost včas uplatněných žalobních námitek. Krajský soud tedy nepochybil, pokud se těmito opožděnými námitkami nezabýval *ex officio*.

[12] Pokud jde o samotnou argumentaci stěžovatele ohledně nemožnosti aplikace § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona na doplatek důchodu vzniklý před 1. 2. 2018 z důvodu nepřipustné retroaktivity, Nejvyšší správní soud předesílá, že nepovažuje za potřebné provádět rozsáhlé teoretické úvahy týkající se posouzení, zda zakotvení výše uvedeného ustanovení do právního řádu a jeho aplikace na nyní projednávanou věc vskutku představuje retroaktivitu zákona, jak tvrdí stěžovatel, neboť otázka časového působnosti právních norem je teorií chápána značně rozdílně. Přestože se *prima vista* zdá být nesporné, že se v případě aplikace ustanovení umožňujícího provedení započtení proti doplatku důchodu o retroaktivitu jednat nemůže [nárok na výplatu dávky vzniká podle § 54 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění splněním podmínek nároku na dávku a její výplatu (§ 54 odst. 1 tohoto zákona) a podáním žádosti o přiznání nebo vyplacení důchodu, kterou stěžovatel podal až za účinnosti § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona], bude Nejvyšší správní soud v dalších úvahách vycházet z částí právní teorie (postavené na legitimním očekávání osoby o nedotknutelnosti nároku na vyplacení částek důchodu za dobu před změnou právní úpravy umožňující započtení) zastávané premisy, že se o retroaktivitu jedná, neboť jde o variantu pro stěžovatele potenciálně nejpriznivější.

[13] Podle § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona platí, že *doplatek důchodu nebo jeho část lze použít na úhradu dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek důchodu náležel*.

[14] Podle části druhé, čl. IV. zákona č. 259/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, platí, že *podle § 115a odst. 3 věty poslední zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona* [upravujícím obdobné započtení přeplatku na nemocenském, který vznikl v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu – pozn. NSS], *nelze postupovat v případě, kdy přeplatek na nemocenském vznikl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona*.

[15] Stěžovatel požádal dne 10. 4. 2019 o přiznání starobního důchodu od 27. 7. 2014. Této žádosti žalovaná vyhověla a starobní důchod stěžovateli od požadovaného data přiznala (rozhodnutí č. I). Žalovaná však současně vydala rozhodnutí č. II, jímž rozhodla, že doplatek důchodu stěžovatele, vzniklý za období od 27. 7. 2014 do 13. 7. 2019, bude použit na úhradu splatného dluhu stěžovatele jako osoby samostatně výdělečně činné. Započtení doplatku důchodu na úhradu dluhu na pojistném nebo penále umožnil zákon č. 259/2017 Sb., který s účinností od 1. 2. 2018 vložil do organizačního zákona výše citovaný § 115a odst. 1 písm. c). Stěžovatel tedy podal žádost o přiznání starobního důchodu již za účinnosti § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona ve znění zmíněné novely.

[16] Nejvyšší správní soud hodnotí nepravou retroaktivitu zákona jako v zásadě přípustnou. Ve své judikatuře (viz například rozsudek ze dne 13. 3. 2014, č. j. 5 Afs 53/2013-54) zaujal názor, že zatímco u pravé retroaktivity obecně platí zásada její nepřipustnosti, ze které existují striktně omezené výjimky, u retroaktivity nepravé platí naopak zásada obecné přípustnosti, ze které existují výjimky její nepřipustnosti. Ačkoliv je tedy nepravá retroaktivita zásadně přípustná „nelze *a priori* vyloučit, že zájem jednotlivce na aplikaci předchozí právní úpravy v konkrétním případě převáží nad veřejným zájmem na její změně s ohledem na zásadu právní jistoty a ochrany důvěry v právo“ (blíže viz například nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 53/10).

[17] V důvodové zprávě k zákonu č. 259/2017 Sb., se uvádí, že „rozšiřují se případy, kdy lze doplatek na důchodu nebo jeho část použít na úhradu vzniklých dluhů; jedná se o případy, kdy lze v praxi obtížně nebo administrativně náročně dluh vymáhat, i když existují prostředky, tj. doplatek důchodu, k úhradě dluhu“.

[18] Zákon č. 259/2017 Sb., který vložil do organizačního zákona jeho § 115a odst. 1 písm. c), obsahuje také konkrétní přechodná ustanovení. Ta se však týkají toliko § 115a odst. 3 *in fine* organizačního zákona (viz bod [14] tohoto rozsudku). Zcela důvodně lze mít tedy za to, že zákonodárce tímto postupem záměrně ponechal prostor pro (obecně přípustné) použití zásady nepravé retroaktivity, a že jeho úmyslem nebylo před aplikací pravidla vyjádřeného v § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona obecně chránit dávkové nároky vzniklé, avšak nevyplacené před nabytím účinnosti zákona č. 259/2017 Sb., zejména když k jinému (třetímu) odstavci § 115a organizačního zákona, týkajícímu se započtení vyplaceného nemocenského, přechodné ustanovení, vylučující nepravou retroaktivitu zákona, výslovně formuloval; z toho plyne, že se zákonodárce otázkou vhodnosti retroaktivity v souvislosti s předmětnou novelou zabýval.

[19] Nejvyšší správní soud po zvážení okolností, které zákonodárce vedly k přijetí zákona č. 259/2017 Sb., a po posouzení konstrukce přechodných ustanovení, jakož i po zvážení dopadů aplikované úpravy do právní sféry stěžovatele, dospěl ke shodnému závěru jako krajský soud, tedy že se v daném případě o nepřipustnou nepravou retroaktivitu nejedná. Zákonodárce je na straně jedné povinován zajistit efektivitu právní regulace, která nemůže být navždy neměnnou, na straně druhé musí respektovat právní jistotu subjektů práva a poskytovat ochranu jejich legitimnímu očekávání. V posuzovaném případě stěžovatel podal žádost o přiznání starobního důchodu od 27. 7. 2014 až dne 10. 4. 2019, přičemž mu nic nebránilo tuto žádost uplatnit dříve (přínejmenším žádnou překážku pro dřívější uplatnění žádosti netvrdil). Dle názoru Nejvyššího správního soudu tak v posuzované věci veřejný zájem na ochraně veřejných rozpočtů a úhradě dříve vzniklých závazků (nedoplateků) vůči státu převažuje nad zájmem stěžovatele na výplatě doplatku na starobním důchodu a zachování jeho dluhu na pojistném a jeho příslušenství. Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že žalovaná nepostupovala nezákonně, jestliže v intencích § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona započela doplatek stěžovatele na starobním důchodu (byť za období předcházející účinnosti tohoto ustanovení) na jeho závazek, který měl vůči státu jako osoba samostatně výdělečně činná.

pokračování

[20] Přisvědčit nelze ani kasační námitce stěžovatele ohledně nutnosti použití institutu nezabavitelné částky ve smyslu § 278 o. s. ř. při aplikaci § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona. Úvodem je třeba předeslat, že se Nejvyšší správní soud se již fakticky identickou námitkou zabýval, a to v rozsudku ze dne 1. 4. 2022, č. j. 1 Ads 337/2021 - 31. Na závěrech uvedených v tomto rozsudku nehodlá kasační soud ničeho měnit, proto z nich v dalším odůvodnění vychází a v podrobnostech na ně odkazuje.

[21] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že byť s tím stěžovatel nesouhlasí, je třeba rozlišovat mezi jednotlivými měsíčními dávkami starobního důchodu a částkou doplatku starobního důchodu, který je sice tvořen souhrnem jednotlivých dávek důchodu, avšak s ohledem na svou agregovanou povahu není pravidelnou měsíční dávkou. V daném případě přitom byla stěžovateli započtena na úhradu dlužného pojistného nebo penále právě částka doplatku starobního důchodu, a nikoliv jednotlivých průběžně vyplácených dávek.

[22] Podle § 278 o. s. ř. platí, že *povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy základní částka; způsoby jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (dále jen „nezabavitelná částka“).*

[23] Nezabavitelná částka ve smyslu § 278 o. s. ř. je institutem řízení o výkonu rozhodnutí. Ustanovení § 115a organizačního zákona ale upravuje možnost započtení pohledávky veřejného práva proti veřejnoprávnímu závazku, tedy situaci, na niž by bylo možné úpravu nezabavitelné částky aplikovat nanejvýš analogicky. Smyslem nezabavitelné částky totiž je, aby i po provedených srážkách z daného měsíčního příjmu zůstalo povinnému minimální množství finančních prostředků na zabezpečení jeho základních životních potřeb na daný měsíc. Tato zákonná ochrana se ale vztahuje výhradně na měsíčně vyplácené peněžní prostředky (též dávky starobního důchodu), nikoliv na započtení úhrnného doplatku starobního důchodu za předcházející období ve smyslu § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona, jelikož smysl a účel úhrnného doplatku je (poněkud) odlišný. Je třeba vnímat zásadní rozdíl v tom, že v případě průběžně vyplácených důchodových dávek zákon neumožňuje započtení veřejnoprávní pohledávky vůči veřejnoprávnímu závazku; úhrada dlužného závazku proto musí být realizována cestou výkonu rozhodnutí (exekučního řízení), v němž se pravidlo obsažené v § 278 o. s. ř. aplikuje, a to právě s ohledem na předpoklad, že z průběžně vyplácené důchodové dávky jsou průběžně pokrývány základní životní potřeby příjemce důchodu. V případě souhrnného doplatku důchodu však zákonodárce výslovně v § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona vzájemné započtení veřejnoprávních pohledávek a závazků umožnil, aniž by bylo nutné přistoupit k nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce). Proto se právní úprava vykonávacího řízení aplikovat nemůže.

[24] I v tomto případě lze navíc ze systematiky právního předpisu dovodit, že takové řešení bylo cílem zákonodárce, jelikož zákonodárce v § 115a odst. 3 organizačního zákona výslovně počítá pro případ započtení dávek nemocenského na průběžně vyplácené dávky důchodového pojištění s obdobnou aplikací předpisů o výkonu rozhodnutí, a tedy i respektováním pravidla o nezabavitelné částce. Naopak tam, kde dochází podle § 115a organizačního zákona k započtení na doplatek dávek důchodového pojištění,

zákonodárce s odečtením nezabavitelných částek nepočítá. I z této rozdílnosti lze usuzovat, že si zákonodárce tohoto odlišného zacházení byl vědom a chtěl jej takto zakotvit. Kasační námitka o nutnosti aplikace institutu nezabavitelné částky tedy není důvodná.

[25] Nejvyšší správní soud se rovněž ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že závěry plynoucí z nálezů Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 121/16, a rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 80/2011 - 60, nejsou na posuzovanou věc přílehlivé. Tato rozhodnutí se totiž zabývala otázkou, zda je třeba na nastřádané měsíční důchody na bankovním účtu povinného, které však již povinnému byly na účet vyplaceny toliko ve výši nezabavitelné části, aplikovat institut nezabavitelné částky ve smyslu § 278 o. s. ř. V posuzované věci však k aplikaci institutu nezabavitelné částky vůbec nedochází, neboť ještě před vyplacením důchodu došlo k jeho započtení oproti veřejnoprávním závazkům stěžovatele.

[26] Stěžovatel konečně namítl, že předmětný postup žalované popírá princip přiměřenosti. Tuto námitku je nutno dle § 104 odst. 4 s. ř. s. odmítnout jako nepřipustnou, neboť byla poprvé uplatněna až v kasační stížnosti, jakkoli stěžovateli nic nebránilo uplatnit ji již v žalobě.

[27] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine* zamítl.

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice měla ve věci plný úspěch, jelikož se však v dané věci jedná o věc důchodového pojištění, právo na náhradu nákladů řízení jí přiznáno být nemůže.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. prosince 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu